

OBSERVERTE TENDENSER INNEN ARTIANERKULLETT 1951

Dette skrivet er ment som en orientering for medarbeidere og andre kontaktfolk samt som et forsøk på en disposisjon for min behandling av materialet. Jeg har gjort rede for mine intensjoner med undersøkelsen i andre skriv, så jeg vil avholde meg fra å gjenta disse. Når det gjelder den tallmessige størrelsen av observasjonsmaterialet, vil jeg bare nevne at dette utgjør 1 285. Av 1 763 mannlige artianere fra årskullet 1951 var det kun så mange som hadde tatt examen artium på real- og engelsklinjen og som samtidig var blitt underkastet evnetest på militær sesjon. Dette utgjør en prosentandel på nærmere 73 av samtlige artianere på de nevnte linjene. Den tallmessige reduksjonen av materialet reiser spørsmålet om i hvilken grad observasjonsmaterialet er representativt. Til dette vil jeg kort svare at så synes å være tilfelle. Ved sammenligning av hele det mannlige artianerkullet fra 1951 med mitt eget materiale med henblikk på artianernes sosiale bakgrunn, strykprosent, aldersfordeling, plassering på karakterkategorier osv., finner jeg i mitt observasjonsmateriale tilnærmedesvis de samme prosenttall som er presentert i Vangsnes sitt arbeid, så vi kan la oss berolige på dette punktet. Jeg vil i dette korte skrivet avholde meg helt fra presentasjon av tabeller, og bare nevne tall når jeg synes det er nødvendig. Som nevnt i andre skriv betrakter jeg undersøkelsen av årskullet 1951 nærmest som en treningsoppgave som forhåpentlig vil være av verdi for min sammenligning av de 3 senere artianerkullene. Ved behandlingen av materialet for årskullet 1951 er i grove trekk følgende bakgrunnsvariable tatt med:

1. Artiumslinje.
2. Artianernes sosiale bakgrunn.
3. Artianernes aldersfordeling.
4. Artianernes evnenivå (høyt/lavt).
5. Artianernes fordeling på karakternivåer.
6. Fordeling av poeng innen de skriftlige og muntlige fag.
7. Artianernes fordeling på gjennomsnittlige prøveklasser på alment evnenivå og teknisk innsikt.

Med utgangspunkt i disse variablene ønsker jeg for årskullets vedkommende å søke etter eventuell sammenheng mellom:

1. Artianernes linjevalg og evnenivå.
2. Artianernes sosiale bakgrunn og prestasjonsnivå.
3. Artianernes evnenivå og prestasjonsnivå.
4. Prestasjonsnivå i hovedfaget og i norsk hovedmål.
5. Poengsummens fordeling på de skriftlige og muntlige fag.
6. Fordelingen på karakternivåer innen de enkelte skriftlige og muntlige fag.
7. Artianernes alder og prestasjonsnivå.

Jeg skal følge opp disse punktene og gi korte kommentarer til hvert av dem.

Når det gjelder punkt 1, vil en kort kommentar til selve måleinstrumentet (evnetestene) være på sin plass. Årskullet under observasjon ble testet med et testbatteri bestående av praktiske regneproblemer og dessuten en test som kalles figurregler, som presumtivt måler alment evnenivå. Fra 1954 ble dette testbatteriet utvidet til å omfatte enda en test som kalles ordlikhetstest, og dette faktum mener jeg fortjener oppmerksomhet når det gjelder sammenligning av realister og språkfolk. Ifølge mitt personlige kjennskap til testene som ble benyttet før 1954, mener jeg at disse favoriserer realistene, og at den observerte forskjellen mellom realister og språkfolk i noen grad kan tilskrives dette faktum. En rent verbal test inkludert i testbatteriet ville sannsynligvis virke som et balansemoment.

De testene som brukes ved militære sesjoner blir inndelt i 9 skalatrinn. Det 5. skalatrinn skulle altså representere gjennomsnittet av et univers av rekrutter, men artianernes fordeling på evnenivåer viser en sterk konsentrasjon på høyere trinn enn det femte. Ca. 74% av realistene plasserer seg på de to høyeste skalatrinnene. Det tilsvarende prosenttallet for språkfolkene er ca. halvparten så stort, nemlig 36%. Jeg har i min behandling av dataene operert med en inndeling i to skalatrinn. De to høyeste trinnene foreslås kalt høyt evnenivå, og de som ligger under disse, foreslås kalt lavt evnenivå. Denne inndelingen er for så vidt vilkårlig valgt, men det ligger rent praktiske hensyn til grunn for den. Ved å rykke et skalatrinn lenger ned ved inndelingen, ville ca. 90% av realistene plassere seg på høyt evnenivå, og meningen er jo å få tall av noen størrelsesorden å sammenligne på hvert trinn mellom realister og språkfolk. I tillegg til testen som måler alment evnenivå, har vi i en forbindelse tatt med en test som måler teknisk innsikt. Den ene av disse to testene synes å bære preg av en kunnskapstest, mens den andre synes å ha et visst slektskap med figurregler som anvendes i testbatteriet for alment evnenivå. Hvis min hypotese om at testbatteriet som måler alment evnenivå favoriserer realistene er holdbar, så synes dette å gjelde testbatteriet for teknisk innsikt i enda høyere grad. Realistene plasserer seg gjennomsnittlig på prøveklasse 8 på alment evnenivå og språkfolkene plasserer seg gjennomsnittlig på prøveklasse 7. Altså plasserer realistene seg gjennomsnittlig en hel prøveklasse høyere enn språkfolkene. På teknisk innsikt er forholdet 7.8 og 6.3. Altså plasserer realistene seg her 1.5 prøveklasse høyere.

Vi skal la spørsmålet om i hvilken grad testene favoriserer realistene ligge inntil videre og forsøke å belyse det i andre forbindelser.

Vi skal så ta for oss punkt 2. Artianernes sosiale bakgrunn og prestasjonsnivå.

Vi har av tallmessige hensyn for det meste nøyd oss med en inndeling i 2 grupper av artianerne, nemlig i artianere med akademisk foreldrebakgrunn og de øvrige. På reallinjen ligger akademikerbarna i overkant av de øvrige i de skriftlige fag norsk hovedmål, norsk sidemål og matematikk, men tendensen er på ingen måte iøynefallende. På engelsklinjen er forholdet det samme innen samtlige skriftlige fag unntatt matematikk, men det er også her tale om en svak tendens. Holder vi evnenivået konstant, blir bildet det samme på begge linjene. Tendensen kunne ha en viss sammenheng med bedre evnemessig seleksjon av elever med akademikerbakgrunn til gymnaset. Dette er tilfelle for reallinjens, men ikke for engelsklinjens vedkommende. I den grad tendensen måtte fortjene oppmerksomhet ønsker jeg å peke på at den kommer tydeligst til uttrykk når det gjelder verbale prestasjoner, og tenderer til å svinne helt når det gjelder prestasjoner innen realfag. Skulle det altså finnes et kulturelt handicap når det gjelder verbal utvikling blant artianere med ikke-akademisk foreldrebakgrunn?

Sammenligner vi den oppnådde poengsummen i skriftlige og muntlige fag tilsammen, finner vi praktisk talt ingen forskjell mellom akademikerbarn og ikke-akademikerbarn. Da de aller fleste poeng til examen artium hentes fra muntlig hold, vil en svak tendens til en gruppes overlegenhet på det skriftlige plan lett kunne

modifiseres av de muntlige poengene. Ved å foreta en finere inndeling i sosialgrupper kommer det til syne interessante forskjeller mellom gruppene, men vi får tildels altfor små tall å sammenligne til at vi kan ta observerte tendenser alvorlig.

Jeg ønsker likevel å stanse et øyeblikk ved en inndeling i 8 sosialgrupper. Her viser det seg at artianere som rekrutteres fra bondeyrket plasserer seg på topp når det gjelder oppnådd poengsum i muntlige og skriftlige fag på begge linjer, og den samme tendensen gjør seg gjeldende innen de skriftlige enkeltfagene. Dårligst ligger den gruppen an som rekrutteres fra gruppen selvstendige i industri og handel, og denne gruppen avviker iøynefallende fra de øvrige i negativ retning. En annen gruppe som plasserer seg i underkant av de øvrige, er artianere med arbeiderbakgrunn.

Ved sammenligning av de ekstreme gruppene reiser naturligvis spørsmålet seg: Hva skyldes den observerte forskjellen mellom gruppene? Gruppen selvstendige i jord- og skogbruk og selvstendige i industri og handel bidrar med nesten det samme antall artianere i vårt observasjonsmateriale (henholdsvis 117 og 106 på begge linjene) til tross for størrelsesforskjellen mellom gruppene. Altså er artianerfrekvensen atskillig høyere innen gruppen selvstendige i industri og handel, og spørsmålet er om dette faktum ikke er relevant når det gjelder seleksjon av elever til gymnaset innen de respektive gruppene. Når man tar hensyn til geografisk bakgrunn, skoletilbud på hjemstedet og gruppenes økonomiske bæreevne, finner man det vel rimelig at seleksjonene av egnede artiumskandidater spiller størst rolle innen gruppen selvstendige innen jord- og skogbruk. Et annet forhold som fortjener oppmerksomhet er skolemiljøets innflytelse på artiumsresultatet. Våre landsgymnas ligger jo på et ganske respektabelt nivå når det gjelder kriteriet oppnådde artiumsresultater. Det er rimelig å anta at en stor del av bondeguttene søker seg til disse gymnasene, og at de der finner et mere flidpreget skolemiljø enn de ville finne i et bygymnas.

Herved har vi pekt på to mulige faktorer som kan bidra til å forklare den observerte forskjellen mellom de nevnte gruppene. Når det gjelder gruppen fra arbeiderbakgrunn og dens lille tendens til underlegenhet sammenlignet med enkeltgruppene og gjennomsnittet for samtlige grupper, kan man ikke forkaste den muligheten at et visst miljømessig handicap som har konsekvenser for artiumsprestasjonene, preger gruppen. Tendensen til underlegenhet er dog så svak at den knapt fortjener noen større oppmerksomhet, og ved å gå til senere artianerkull finner man at den er i ferd med å svinne helt.

Jeg skal så stanse kort ved punkt 3 - forholdet mellom artianernes evnenivå og deres prestasjonsnivå til examen artium.

Ved en inndeling av karakterskalaen i 5 karakterkategorier med kategorien stryk i det ene endepunktet og kategorien 70 eller flere poeng ("gode karakterer") i det andre, finner vi at 3.4% av kandidatene med høyt evnenivå stryker til examen artium på reallinjen, mens 27.0% oppnår "gode karakterer". De tilsvarende tall for kandidater med lavt evnenivå er 10.6% og 7.8%. Blant kandidatene på engelsklinjen med høyt evnenivå stryker 1.5% og 18.8% oppnår "gode karakterer". De tilsvarende tall for kandidatene på engelsklinjen med lavt evnenivå er 1.7% og 7.2%. Disse funnene tyder på at høyt evnenivå er av stor betydning for oppnåelse av "gode karakterer" på begge linjene, og at høyt evnenivå representerer en ganske god garanti mot stryk på reallinjen, men ser man nærmere på kandidatenes fordeling på karakterkategorier på begge evnenivåene, finner man at høyt artiumsnivå alene slett ikke garanterer noe godt artiumsresultat. Ikke færre enn 33.7% av kandidatene på reallinjen med høyt evnenivå plasserer seg i karakterkategorien mindre enn 60 poeng (ng + t). Det tilsvarende tallet for kandidater på reallinjen med lavt evnenivå er 50.6%. På engelsklinjen er de tilsvarende tallene for kandidater med høyt og lavt evnenivå henholdsvis 39.1% og 64.3%. Altså selv om høyt evnenivå synes å være et aktivum for kandidater når det

gjelder å score poeng til examen artium, blir ikke dette bestandig utnyttet. Manglende motivasjon, nevrotiske bindinger o.a. kan gripe forstyrrende inn i bildet. Bemerkelsesverdig er det at strykprosenten er praktisk talt den samme for kandidater med høyt og lavt evnenivå på engelsklinjen. Strykprosenten er også som vi har sett, langt lavere på engelsk- enn på reallinjen. Dette støtter den populære antagelsen at det er lettere å oppnå examen artium på engelsk- enn på reallinjen. Det er selve realfagene, og da først og fremst matematikk, som representerer en barriere for kandidatene på reallinjen. Strykprosenten i matematikk på reallinjen for årskullet 1951 lå på 3.5%. På engelsklinjen strøk bare 0.5% av kandidatene i engelsk. Dette må forstås slik at realfagene krever et visst minimum av evne til abstrakt tenkning, og at når denne evnen ikke er tilstede, vil ren drill under innlæringen av stoffet være til liten nytte.

Punkt 4 - forholdet mellom prestasjonsnivå i hovedfaget på real- og engelsklinjen og prestasjonsnivå i norsk hovedmål - skal kommenteres ganske kort.

Med utgangspunkt i M-kandidatene i matematikk på reallinjen, finner vi at 25.6% av disse også fikk M i norsk hovedmål. Det tilsvarende prosenttallet for T-kandidatene er 11.8, og gjennomsnittsprosenten av M-kandidater på reallinjen ligger på 12.7. På engelsklinjen oppnådde hele 44.6% av M-kandidatene i engelsk M i norsk hovedmål, mens bare 10.4% av T-kandidatene oppnådde det samme. På engelsklinjen oppnådde 14.1% av samtlige kandidater M i norsk hovedmål. Språkfolkene lå altså en tanke i overkant av realistene i norsk hovedmål, et funn som i og for seg ikke er bemerkelsesverdig. Vi må si at det er et tydelig samsvar mellom prestasjonsnivåene i hovedfaget og i norsk på begge linjene, men dette er langt større på engelsk- enn på reallinjen. Her hadde M-kandidatene i hovedfaget ca. 4 ganger så stor mulighet for å oppnå M i norsk hovedmål som T-kandidatene. Som en kuriositet vil jeg nevne at av de 5 kandidatene som fikk S i matematikk på reallinjen, fikk 2 Ng, 1 T og 2 M i norsk. Av samtlige M-kandidater i matematikk fikk 12.8% Ng i norsk hovedmål. En god realist behøver altså ikke nødvendigvis å være en god språkmann. Dersom vi ønsker å belyse problemet fra en annen synsvinkel, kan vi ta utgangspunkt i M-kandidatene i norsk hovedmål og se på deres spredning på karakterkategorier i hovedfaget. Av disse fikk 43.9% også M i hovedfaget. Av T-kandidatene i norsk hovedmål fikk 25.5% M i hovedfaget. Det gjennomsnittlige tallet for samtlige kandidater på reallinjen var 21.8%. På engelsklinjen finner man at de tilsvarende prosenttallene var 55.8, 14.4 og 17.6. Igjen slår det sterke samsvaret mellom språklige prestasjoner på engelsklinjen oss. Som gruppe betraktet er ikke språkfolkene realistene stort overlegne i norsk hovedmål, men det kommer tydelig til uttrykk at det finnes en betydelig gruppe jevnt språklig begavede individer på engelsklinjen.

Som punkt 5 skal vi ta for oss fordelingen på de enkelte karakterkategorier innen skriftlige og muntlige fag. Spørsmålet er av største interesse for den videre sammenligningen av artianerkullene som er planlagt, da man ikke uten videre kan ta det for gitt at normene for karaktergivning, spesielt i de muntlige fagene holder seg uforandret over tid. Hvis vi begrenser sammenligningen til karakteren M, finner vi at kandidatene på reallinjen scorer best i de skriftlige enkeltfagene unntatt i norsk hovedmål og sidemål. Aller best scorer de i engelsk skriftlig, hvor ca. 40% får sin M. Vi minner om at eksamen i dette faget faktisk ikke betyr annet enn realskoleeksamen i faget, og vi må vel forutsette at en stor del av artianerne fra 1951 hadde hatt engelsk i folke- eller framhaldsskolen. Det er vel naturlig å sammenligne dette faget med matematikk på engelsklinjen, da begge er enverdige fag. Her oppnår dog bare 17.8% av kandidatene M. Av andre fag som jeg finner naturlig å sammenligne er fysikk på reallinjen og tysk på engelsklinjen. Her er realistene igjen overlegne, da 31.4% oppnår M i fysikk skriftlig, mens bare 20.0% oppnår M i tysk. Når det gjelder karakterfordelingen på de muntlige fagene, finner vi at realistene oppnår et større

prosenttall M enn språkfolkene i 9 av de 11 muntlige fagene som er felles for real- og engelsklinjen. Forskjellen er tildels stor i realistenes favør, så når realistenes totalpoengsum ikke er mere forskjellig fra språkfolkenes enn den er (3.6 poeng i realistenes favør) skyldes det at en del av fagene hvor realistene viser sin overlegenhet er enverdige. Karakteren M florerer i fag som kristendoms-kunnskap, geografi F, kjemi og biologi. I disse får ca. 75% M på reallinjen. Vi kan si det slik at karakteren M synes å sitte løst hos lærerne i disse fagene. Samtlige av disse fagene er enverdige, og de har en beskjedne plass på timeplanen. Den beskjedne plassen fagene har kan selvsagt bidra til å skape evalueringproblemer av elevens kunnskaper for læreren, og dette kan muligens forklare lærerens tendens til å gi M i faget. Kristendoms-kunnskapens plass på timeplanen er bare 1 time pr. uke. Dette innebærer at eleven neppe har høve til å bli hørt i leksen mere enn en gang i løpet av en eksamenstermin, og dersom han da er i stand til å avgi et godt inntrykk, vil hans M være sikret i faget for denne terminen. Spørsmålet om normene for karaktergivning er sentralt i vår artianerundersøkelse. Når man registrerer den store opphopningen av karakteren M i enkelte muntlige fag, må man spekulere på om det gis normer overhodet. Jeg tør påstå at skriftlige kontrollprøver gitt uten varsel flere ganger i løpet av en termin, ville endre bildet en god del. For å komme tilbake til realistenes observerte overlegenhet i de muntlige fagene, vil jeg peke på at denne er tydeligst i kjemi og biologi, altså i typiske realfag.

Punkt 6 - fordeling på karakternivåer innen de enkelte skriftlige og muntlige fagene - er å betrakte som en fortsettelse og en ytterligere utdypning av punkt 5.

Da tendensen er svært lik innen samtlige fag på begge linjene, ønsker jeg å begrense meg til å belyse forholdet i norsk hovedmål på reallinjen. Av samtlige M-kandidater i norsk skriftlig fikk 91.2% M også i muntlig.

Av T-kandidatene i skriftlig fikk 67.5% M i muntlig, og av Ng-kandidatene fikk 34.1% M i muntlig. Ved å studere tabellene som belyser forholdet, finner man at karakterkategoriene M og T praktisk talt er de eneste som kommer på tale i muntlige fag. I norsk muntlig fikk bare 2.2% Ng eller dårligere, og lærerne synes å vise en sterk tendens til å bruke bare karakteren M i muntlig både for M- og T-kandidatene i skriftlig. Det faktum at ikke 100% av M-kandidatene i skriftlig ikke oppnådde M i muntlig kan delvis forklares ved at noen av kandidatene må gå opp til eksamen i faget, og her ligger en mulighet selv for solide kandidater til å falle gjennom og miste sin standpunkt-karakter. Nå blir det fra tid til annen sendt ut rundskriv fra Kirke- og undervisningsdepartementet med veiledning i karaktergivning for lærerne. Et slikt ble sendt ut senest i 1962, og i dette ble det påpekt at evalueringen av elevens prestasjoner i skriftlig og muntlig innen et fag burde foregå separat, men det store spørsmålet er i hvilken grad en slik henstilling blir tatt til følge av lærerne. En sammenligning av karakterfordelingen i de enkelte fag for de mannlige artianerne fra årskullet 1951 og 1958 viser en markant bedring av de muntlige karakterene. Dersom denne tendensen fortsetter i de øvrige årskullene som vi ønsker å undersøke, må den ansees som skremmende. Som før påpekt henter artianerne det aller meste av poengmassen fra muntlig hold.

Teoretisk kan altså en artianer med Ng i samtlige skriftlige fag oppnå en respektabel poengsum. Dette kan villedde ham til å begynne et studium eller en skolegang som han slett ikke er skikket for. En av vanskelighetene når det gjelder lærerens evaluering av elevenes skriftlige såvel som muntlige prestasjoner, er forbundet med selve karaktersystemet. De altfor grove karakterkategorier som brukes kan lett lede læreren i retning av å gi M hvor en mellom-karakter mellom M og T ville være på sin plass.

En revisjon av selve karaktersystemet samt tydeligere regler for praktiseringen av det, spesielt i de muntlige fagene, ville muligens bidra til det som jeg ville kalle en mere rettferdig karakterfordeling.

Som siste punkt (punkt 7) skal vi ganske kort forsøke å belyse forholdet mellom artianernes alder og deres prestasjonsnivå. Her gjør vi ganske interessante funn som sannsynlig tildels går direkte mot populær oppfatning. Vi har operert med en inndeling i 2 alderskategorier - nemlig i artianere under 20 år og i artianere 20 år og eldre. Den gjennomsnittlige artiumsalderen for mannlige artianere i dag ligger på under 20 år, og det samme var også tilfellet for årskullet 1951 sitt vedkommende. Ifølge våre funn synes den antatt modnere artianeren på 20 år eller eldre ikke å ha noen opplagt fordel framfor sin yngre kollega på under 20 år.

Før vi kommenterer tabellene som belyser selve forholdet, vil vi opplyse at den evnemessige seleksjonen synes å være svært forskjellig på begge linjene for disse 2 alderskategoriene, og den går opplagt i de yngste artianernes favør.

81.5% av artianerne på reallinjen plasserte seg på høyt evnenivå for det nevnte årskullets vedkommende blant artianerne under 20 år, mens det samme var tilfelle med bare 57.2% av deres yngre kolleger. På engelsklinjen fant vi for de samme kategoriene 47.2% mot 17.9%. Den yngste aldersgruppen synes altså å representere et bedre evnemessig utvalg enn den eldste. Hvor ligger så forklaringen på dette fenomenet? Jeg vil i denne forbindelsen få lov til å minne om den tallmessig store gruppen gjensittere som må være å finne blant gruppen artianere på 20 år og eldre. Jeg har i øyeblikket ikke noen tall for hånden å referere til, men på grunnlag av personlige observasjoner, samt ved samtale med tidligere lærerkollega, anslår jeg gjensitterprosenten og strykprosenten til examen artium tilsammen til å ligge på minst 20%, og vi vil selvsagt finne storparten av mine antatte 20% blant artianere som er 20 år og eldre. Holder vi evnenivået konstant, finner vi at den eldste aldersgruppen ikke har noen fordeler framfor den yngste når det gjelder prestasjoner til examen artium. Strykprosenten innen den eldste gruppen er markant høyere enn innen den yngste, og når det gjelder muligheten for å oppnå "gode karakterer" (70 eller flere poeng) viser den eldste gruppen en svak tendens til bedre plassering på engelsklinjen enn den yngste, men den samme svake tendensen går i motsatt retning på reallinjen. Vi skal avholde oss fra videre kommentarer når tendensene er så vidt svake. Jeg vil bare nevne at i andre undersøkelser kan man finne et positivt samsvar mellom artianernes gjennomsnittsalder og deres artiumsprestasjoner. Jeg tenker da spesielt på Vangnes's artianerundersøkelse hvor vi ved sammenstilling av data kommer fram til den konklusjonen at et positivt samsvar mellom artianernes gjennomsnittsalder og deres artiumsprestasjoner kan eksistere. Denne tendensen kommer til uttrykk når man opererer med regionale inndelinger. I typisk rurale og tynt befolkede regioner finner man den høyeste gjennomsnittsalderen på artianerne og samtidig de beste artiumsprestasjonene. Vi får huske på at det bor en beskjeden del av landets befolkning innen de regionene som jeg sikter til, og at disse er karakterisert av en lav artianerfrekvens, så Vangnes's funn behøver ikke å svekke mine egne i landsmålestokk noe særlig.

Jeg mener at vi nærmer oss veis ende når det gjelder målsettingen med dette skrevet som er nevnt i begynnelsen, og vi kan vel ikke si at visse funn innen et artianerkull, som er blitt belyst ved enkelte bakgrunnsvariable, er uten forskerinteresse, og det samme vil vi sannsynligvis finne innen de øvrige artianerkullene som vi ønsker å undersøke. Min målsetting er dog ikke utelukkende den å tilfredsstille min egen og andres forskerinteresse, men å belyse visse forhold innen den høyere skolen som jeg mener vil være av samfunnsinteresse.

Jeg ønsker ved min artianerundersøkelse å prøve å gi svar på spørsmålene:

- a. Er artianermassen i dag av den samme evnemessige kvaliteten som for ca. 20 år siden da vi hadde en langt lavere artianerfrekvens?
- b. Blir artianerne i dag evaluert etter de samme prinsippene i dag som for ca. 20 år siden?

Jeg har nevnt at min artianerundersøkelse etter planen skulle omfatte årskullene 1951, 1958, 1963 og 1968, men jeg reiser spørsmålet om ikke årskullet 1967 ville gjøre den samme nytten som 1968. Ved å velge årskullet 1967 framfor 1968 vil det være mulig å bringe undersøkelsen i havn et år tidligere.

Dette og andre spørsmål får bli gjenstand for debatt. Når det gjelder de observerte tendensene innen undersøkelsesmaterialet, ser jeg fram til en diskusjon hvor også personer utenfor Utredningsavdelingen deltar.

Brandbu, mars 1968.

Karl Herredsvela